

Bachelor Thesis

**Het effect van opvoedingsstijlen van ouders op het
probleemgedrag en de competentiebeleving van kinderen.**

Charlotte Bergen Henegouwen 3641686

Daniëlle Lammers 3631001

Juliët Reijnders 3454649

Evelien Schatorie 3623270

Projectgroep 6, Subgroep 2

Docent: dr. Ellen Reitz

Datum: 14 juni 2011

Abstract

The objective of this study was to measure the effect of an authoritarian and authoritative parenting style on internalizing and externalizing problem behavior and on perceived competence of children. Furthermore, differences between mothers and fathers in these relations were also examined. This study was conducted with 574 children ($M = 12.02$, $SD = .77$). Children filled out questionnaires about problem behavior, competence, and parenting style of their mother and father. The results showed that an authoritarian parenting style has a positive effect on internalizing and externalizing problem behavior and a negative effect on perceived competence. Authoritative parenting was only related to externalizing problem behavior and not into externalizing problem behavior and showed a positive effect on the perceived competence of children. No differences were found between fathers and mothers in the relationships between parenting style on the one hand, and problem behavior and perceived competence on the other hand. Implications of findings are discussed.

Inleiding

Opvoedingsstijlen

Opvoedingsgedrag van ouders komt voor in verschillende contexten waar het kind zich in bevindt (Darling & Steinberg, 1993). Opvoedingsgedrag wordt vaak geoperationaliseerd in drie verschillende opvoedingsstijlen, respectievelijk de autoritatieve (hoge ondersteuning/hoge controle), autoritaire (lage ondersteuning/hoge controle) en permissieve (hoge ondersteuning/lage controle) opvoedingsstijl (Baumrind, 1971, 1991; Blondal & Adalbjarnardottir, 2009; Cheung & McBride-Chang, 2008; Darling & Steinberg, 1993; Steinberg, Lamborn, Darling, Mounts, & Dornbusch, 1994; Locke & Prinz, 2002; O'Connor, 2002; Slicker, 1998).

Opvoedingsstijl kan worden beschouwd als de algemene context waarin de meer specifiek beschreven ouderschapspraktijken of gedragingen zijn uitgedrukt (Darling & Steinberg, 1993). In dit onderzoek wordt ingegaan op het effect van een autoritaire en een autoritatieve opvoedingsstijl van ouders op probleemgedrag en competentiebeleving van kinderen. Probleemgedrag wordt onderverdeeld in internaliserend en externaliserend probleemgedrag (Galambos, Barker, & Almeida, 2003). Bij internaliserend probleemgedrag zijn de negatieve emoties gericht op de persoon zelf en niet op anderen (Roeser et al., 1998).

Externaliserend probleemgedrag wordt beschreven als openlijk en storend gedrag. Hierbij gaat het om het overtreden van sociale normen, het vernielen van eigendommen en het toebrengen van schade aan personen (Keil & Price, 2006). De competentiebeleving geeft aan hoe iemand over zichzelf denkt op specifieke gebieden zoals op schoolvaardigheden, sociale acceptatie, fysieke verschijning en het gevoel van eigenwaarde (Donohue, Wise, Ronski, Henrich, & Sevcik, 2010; García & Gracia, 2009; Kievit, Tak, Groenendaal, & Bosch, 2008; Veerman, Straathof, Treffers, van den Bergh, & ten Brink, 1997).

Opvoedingsstijlen en probleemgedrag

De opvoedingsstijl van ouders is een voorspellende factor met betrekking tot de ontwikkeling van internaliserend (Calkins & Degnan, 2006, zoals geciteerd in Ammerman, 2005; Gilliom & Shaw, 2004; Rubin & Burgess, 2002, zoals geciteerd in Bornstein, 2002) en externaliserend probleemgedrag (Burchinal, Peisner-Feinberg, Pianta & Howes, 2002; Johnson, Cowan & Cowan, 1999; Lindahl, 1998).

Internaliserend probleemgedrag kan onder andere tot uiting komen in angst, teruggetrokken gedrag, gevoel van minderwaardigheid en lichamelijke problemen zonder medische oorzaak (Campbell, 1995; Eisenberg et al., 2001; Roeser, Eccles, & Strobel, 1998). Internaliserend probleemgedrag wordt veroorzaakt door een te sterke zelf-regulering (Cole, Zahn-Waxler, Fox, Usher, & Welsh, 1996).

Externaliserend probleemgedrag kan onder andere tot uiting komen in delinquent gedrag en agressief gedrag (Achenbach, 1991). Externaliserend probleemgedrag kan ontstaan door een combinatie van genetische oorzaken en omgevingsinvloeden (Deater-Deckard & Plomin, 1999; Hicks, Krueger, Iacono, McGue, & Patrick, 2004).

Een hoge mate van controle door ouders, typerend voor de autoritaire opvoedingsstijl, wordt veelal in verband gebracht met internaliserende problemen van kinderen (Conger, Conger, & Scaramella, 1997; Gilliom & Shaw, 2004; Morris et al., 2002; Pettit, Laird, Dodge, Bates, & Criss, 2001; van Leeuwen, Mervielde, Braet, & Bosmans, 2004; Wolfradt, Hempel, & Miles, 2003). Een autoritaire opvoedingsstijl wordt dan ook geassocieerd met meer internaliserend (Querido, Warner, & Eysberg, 2002; Thompson, Hollis & Richards, 2003; Williams et al., 2009) maar ook met externaliserend probleemgedrag (Buschgens et al., 2010; Galambos et al., 2003; Oliver et al., 2009; Zhou et al., 2008).

Een autoritatieve opvoedingsstijl daarentegen wordt geassocieerd met een kleine kans op de ontwikkeling van internaliserend (Rubin & Burgess, 2002, zoals geciteerd in Bornstein,

2002; Rubin, Hastings, Stewart, Henderson, & Chen, 1997; Steinberg, Blatt-Eisengart, & Kaufmann, 2006; Steinberg, Lambom, Darling, Mounts, & Dombusch, 1994) en externaliserend probleemgedrag (Buschgens et al., 2010; Galambos et al., 2003; Oliver, Wright Guerin, & Coffman, 2009; Zhou et al., 2008).

Hieruit blijkt dat de opvoedingsstijl van ouders effect heeft op probleemgedrag, waaruit de volgende vraag kan worden gesteld: ‘Wat is het effect van een autoritaire en een autoritatieve opvoedingsstijl op internaliserend en externaliserend probleemgedrag?’ De volgende hypothesen worden gesteld: 1) Een autoritaire opvoedingsstijl draagt bij aan meer internaliserend en externaliserend probleemgedrag; en 2) Een autoritatieve opvoedingsstijl draagt bij aan minder internaliserend en externaliserend probleemgedrag.

Opvoedingsstijlen en competentiebeleving

Naast de invloed van opvoedingstijlen op probleemgedrag, blijken deze ook invloed te hebben op de competentiebeleving van het kind. Over het algemeen hebben kinderen die opgroeien met een autoritatieve opvoedingsstijl een positievere competentiebeleving dan kinderen opgegroeid met een autoritaire opvoedingsstijl (García & Gracia, 2009; Steinberg et al., 1994). Daarnaast blijkt dat kinderen opgegroeid met een autoritaire opvoedingsstijl vaker bang zijn om fouten te maken en vaker twijfelen (Flett, Hewitt, & Singer, 1995; Kawamura, Frost, & Harmatz, 2002), waardoor een negatiever gevoel van eigenwaarde ontstaat (Wissink, Deković, & Meijer, 2006). Kinderen die over een grotere mate van autonomie beschikken, zoals ontwikkeld bij een autoritatieve opvoedingsstijl (Baumrind, 1971; Dornbusch et al., 1987), hebben over het algemeen een positiever gevoel van eigenwaarde (McArdle, 2008). Daarnaast heeft een autoritaire opvoedingsstijl (Roopnarine, Krishnakumar, Metindogan & Evans, 2006) een positievere invloed op de schoolprestaties van kinderen dan een autoritatieve opvoedingsstijl (Aunola et al., 2000, Blondal & Adalbjarnardottir, 2009; Steinberg et al., 1994). Goede prestaties kunnen leiden tot een positievere competentiebeleving van de schoolvaardigheden (Donohue et al., 2010). Ook ervaren kinderen van ouders met een autoritatieve opvoedingsstijl meer sociale verantwoordelijkheid (Maccoby, 2000). Hierdoor kan een hogere mate van sociale acceptatie verwacht worden (Roopnarine, Krishnakumar, Metindogan & Evans, 2006). Deze sociale acceptatie, zou kunnen leiden tot een positieve ervaring, waardoor een positievere competentiebeleving van het kind op dit gebied ontstaat. Daarnaast blijkt dat een autoritatieve opvoedingsstijl een

positievere invloed heeft op de beleving van de fysieke verschijning door het kind, dan een autoritaire opvoedingsstijl (Garcia, 2009).

Uit bovenstaande onderzoeken blijkt dat de opvoedingsstijl effect heeft op de competentiebeleving van kinderen, daarom vormt dit de onderzoeksvraag: ‘Wat is het effect van opvoedingsstijlen op de competentiebeleving van het kind?’ De volgende hypothesen zijn geformuleerd: 1) Een autoritaire opvoedingsstijl draagt bij aan een negatieve competentiebeleving van het kind; en 2) Een autoritatieve opvoedingsstijl draagt bij aan een positieve competentiebeleving van het kind.

Verskil in opvoedingsstijlen tussen vaders en moeders

Uit voorgaande blijkt dat de verschillende opvoedingsstijlen elk een ander effect hebben op het probleemgedrag en de competentiebeleving van kinderen. Uit onderzoek is gebleken dat vaders en moeders een verschillende opvoedingsstijl hanteren (McKinney & Renk, 2008). In tegenstelling tot vaders hebben moeders meer de neiging tot het bieden van warmte en zorg in de opvoeding (McKinney & Renk, 2008; Spence, 1993; Tein, Roosa, & Michaels, 1994). Uit ander onderzoek blijkt dat vaders een meer autoritaire opvoedingsstijl en moeders een meer autoritatieve opvoedingsstijl hanteren (Aunola et al., 2000; Conrade & Ho, 2001; McKinney & Renk, 2008; Russell et al., 1998; Russell, Hart, Robinson, & Olsen, 2003; Simons & Conger, 2007; Smetana 1995; Tein et al., 1994; Winsler, Madigan, & Aquilino, 2005).

Zoals eerder is aangegeven wordt een autoritatieve opvoedingsstijl geassocieerd met een kleine kans op de ontwikkeling van internaliserend (Rubin & Burgess, 2002, zoals geciteerd in Bornstein, 2002; Rubin et al., 1997; Steinberg et al., 2006; Steinberg et al., 1994) en externaliserend probleemgedrag (Buschgens et al., 2010; Galambos et al., 2003; Oliver et al., 2009; Zhou et al., 2008). Anderzijds wordt een autoritaire opvoedingsstijl geassocieerd met meer internaliserend (Querido et al., 2002; Thompson et al., 2003; Williams et al., 2009) en externaliserend probleemgedrag (Buschgens et al., 2010; Galambos et al., 2003; Oliver et al., 2009; Zhou et al., 2008). Dit zou kunnen betekenen dat moeders de kans op zowel internaliserend als externaliserend probleemgedrag verkleinen en vaders de kans op dit probleemgedrag vergroten. Dit effect wordt bevestigd door onderzoek dat aantoonde dat kinderen die alleen opgevoed worden door hun vader, meer internaliserende en externaliserende gedragsproblemen laten zien (Carlson & Corcoran, 2001; Hanson, McLanahan, & Thomson, 1997, zoals geciteerd in Duncan & Brooks-Gunn, 1999).

Zoals eerder is aangegeven wordt een autoritatieve opvoedingsstijl geassocieerd met een grotere kans op een positievere competentiebeleving dan een autoritaire opvoedingsstijl (García & Gracia, 2009; Putnick et al., 2008; Schmitz et al., 2002; Steinberg et al., 1994). Dit zou kunnen betekenen dat moeders de kans op een positieve competentiebeleving vergroten en vaders de kans op een positieve competentiebeleving verkleinen. Dit effect wordt bevestigd door onderzoek dat aantoont dat de hoge ondersteuning die moeders bieden, zorgt voor een positievere competentiebeleving (Nokali, Bachman, & Votruba-Drzal, 2010). Dit duidt op een autoritatieve opvoedingsstijl.

Uit bovenstaande blijkt dat vaders en moeders een andere opvoedingsstijl hanteren en daarmee een ander effect kunnen hebben op probleemgedrag en competentiebeleving, daarom kan de volgende vraag worden geformuleerd: ‘Verschilt de relatie tussen opvoedingsstijlen enerzijds en probleemgedrag en competentiebeleving anderzijds tussen vaders en moeders?’ De volgende hypothesen worden geformuleerd: 1) Vaders laten een hogere correlatie zien tussen een autoritaire opvoedingstijl en probleemgedrag dan moeders; en 2) Moeders laten een hogere correlatie zien tussen een autoritatieve opvoedingsstijl en competentiebeleving dan vaders.

Methode

Steekproef en procedure

De steekproef bestaat uit 574 kinderen met een leeftijd variërend van 10 tot en met 14 jaar oud ($M = 12.02$, $SD = .77$), waarvan 49.5% jongens en 50.5% meisjes. Deze kinderen volgen het regulier- of daltononderwijs in groep acht van de basisschool (41.6%) of in de brugklas van het voortgezet onderwijs (58.4%).

Om kinderen uit het hele land te werven tot deelname aan het onderzoek is een brief verstuurd naar diverse scholen. Drieëntwintig scholen waren bereid tot deelname en de betreffende kinderen kregen een brief waarin passief toestemming gevraagd werd aan ouders. Vervolgens werden de vragenlijsten in twee delen van 40-50 minuten elk klassikaal afgenomen onder begeleiding van de onderzoekers. Op deze manier was de belasting voor de kinderen en de leerkracht minimaal.

Van alle kinderen woont 79.1% in een gezin met vader en moeder, 8.5% woont alleen bij moeder, 0.7% alleen bij vader, 4.7% woont bij moeder en stiefvader, 0.3% bij vader en stiefmoeder en 4.7% woont gedeeltelijk bij moeder en gedeeltelijk bij vader, 1.6% van de kinderen heeft een andere woonsituatie.

Meetinstrumenten

Opvoedingsstijl: De Parental Behavior Questionnaire (PBQ) (Wissink, Deković en Meijer, 2006) beoogt opvoedingsstijlen te meten. De vragenlijst bestaat uit 20 items over verschillende aspecten van ouderlijke opvoeding, waarbij de scores voor vaders en moeder afzonderlijk en de totale ouderscores meegenomen zijn. De ouderlijke opvoeding is onderverdeeld in autoritair (bestaat uit consequentie en discipline, ouders $\alpha = .89$, vaders $\alpha = .84$, moeders $\alpha = .82$) en autoritatief (bestaat uit uitleg en autonomie, ouders $\alpha = .84$, vader $\alpha = .77$, moeder $\alpha = .73$). Beide subschalen bevatten 10 items. Een voorbeelditem van de autoritaire opvoedingsstijl is: 'Hoe vaak zegt je vader/ moeder dat je moet luisteren naar mensen, die ouder zijn dan jij (zoals ouders en leraren)?' Een voorbeelditem van de autoritatieve opvoedingsstijl is: 'Hoe vaak legt je vader/moeder je uit waarom je iets niet mag, als je iets niet mag?' Ieder item kan beantwoord worden met vijf antwoordcategorieën: Nooit, weinig, soms, vaak en altijd. Een hoge score betekent dat de betreffende opvoedingsstijl vaak ervaren wordt door het kind.

Probleemgedrag: De Youth Self-Report (YSR) (Achenbach, 1991; Verhulst, Ende en Koot, 1996) beoogt de mate van probleemgedrag van kinderen te meten. De vragenlijst bestaat uit 30 items die gaan over externaliserende probleemgedragingen (bestaat uit delinquent en agressief gedrag, $\alpha = .81$) en 23 items die gaan over internaliserende probleemgedragingen (bestaat uit teruggetrokken gedrag, lichamelijke klachten en angstig/depressief gedrag, $\alpha = .76$). Een voorbeelditem van externaliserend probleemgedrag is: 'Ik voel mij niet schuldig als ik iets gedaan heb wat ik eigenlijk niet had moeten doen.' Een voorbeelditem van internaliserend probleemgedrag is: 'Ik ben liever alleen dan met anderen.' Ieder item kan beantwoord worden met drie antwoordcategorieën: Helemaal niet van toepassing, een beetje of soms van toepassing of duidelijk of vaak van toepassing. Een hoge score betekent dat het kind vindt dat bij hem/haar het betreffende probleemgedrag vaak voorkomt.

Competentiebeleving: De Competentiebelevingsschaal voor kinderen (CBSK) (Harter, 1985; Straathof & Treffers 1989; Veerman, Straathof, Treffers, Van den Bergh, & Brink, 1997) beoogt de competentiebeleving te meten en bestaat uit de volgende domeinen: Schoolvaardigheden ($\alpha = .78$), sociale acceptatie ($\alpha = .83$), fysieke verschijning ($\alpha = .84$) en het gevoel van eigenwaarde van kinderen ($\alpha = .75$). Ieder domein bestaat uit zes tegengestelde uitspraken die gaan over de zelfbeoordeling van de eigen competentie op de hierboven

genoemde verschillende domeinen. Een voorbeeld hiervan is: ‘Sommige kinderen vinden de manier waarop hun leven gaat niet zo fijn’ tegenover ‘Andere kinderen vinden de manier waarop hun leven gaat wel fijn’. Het kind kiest bij welke groep het zichzelf vindt behoren, en kiest dan uit: ‘Helemaal waar voor mij’ en ‘Een beetje waar voor mij’. Een hoge score betekent een hoge competentiebeleving van het kind.

Resultaten

Opvoedingsstijlen en probleemgedrag

Internaliserend probleemgedrag. De correlaties tussen een autoritaire opvoedingsstijl en de drie subschalen teruggetrokken gedrag, lichamelijke klachten en angstig/depressief gedrag, laten een significant positieve samenhang zien (zie Tabel 1). Daarentegen laten de correlaties tussen een autoritatieve opvoedingsstijl en alle genoemde subschalen geen significante samenhang zien. Om te toetsen hoe groot het effect is van een autoritaire en autoritatieve opvoedingsstijl op internaliserend probleemgedrag, worden drie meervoudige lineaire regressieanalyses uitgevoerd. Hierbij zijn de twee opvoedingsstijlen de onafhankelijke variabelen en teruggetrokken gedrag, lichamelijke klachten en angstig/depressief gedrag de afhankelijke variabelen.

Uit de resultaten komt naar voren dat er een significant positief effect is van een autoritaire opvoedingsstijl op alle onafhankelijke variabelen (zie Tabel 2). Dit houdt in dat een autoritaire opvoedingsstijl bijdraagt aan meer internaliserend probleemgedrag van kinderen. Daarnaast komt uit de resultaten naar voren dat er geen significant effect is van een autoritatieve opvoedingsstijl op de genoemde subschalen. Deze resultaten zijn overeenkomstig de correlaties.

De verklaarde variantie is het grootst op angstig/depressief gedrag (7%). Voor teruggetrokken gedrag is de verklaarde variantie 3% en voor lichamelijke klachten 4%. Uit de bovenstaande resultaten wordt de verwachting dat een autoritaire opvoedingsstijl bijdraagt aan meer internaliserend probleemgedrag bevestigd. Daarentegen wordt de verwachting dat een autoritatieve opvoedingsstijl bijdraagt aan minder internaliserend probleemgedrag niet bevestigd.

Externaliserend probleemgedrag. Vergelijkbaar met internaliserend probleemgedrag laten de correlaties tussen een autoritaire opvoedingsstijl en de twee subschalen, delinquent gedrag en agressief gedrag, een significant positieve samenhang zien (zie Tabel 1).

Daarentegen laten de correlaties tussen een autoritatieve opvoedingsstijl en alle genoemde subschalen geen significante samenhang zien. Om te toetsen hoe groot het effect is van een opvoedingstijl op externaliserend probleemgedrag, zijn er twee meervoudige lineaire regressieanalyses uitgevoerd. Hierbij zijn de twee opvoedingsstijlen de onafhankelijke variabelen en delinquent gedrag en agressief gedrag de afhankelijke variabelen.

In tegenstelling tot de correlaties komt uit de resultaten naar voren dat er een significant positief effect is van een autoritaire opvoedingsstijl en een significant negatief effect van een autoritatieve opvoedingsstijl op delinquent en agressief gedrag (zie Tabel 2). Dit betekent dat een autoritaire opvoedingsstijl bijdraagt aan meer en een autoritatieve opvoedingsstijl bijdraagt aan minder externaliserend probleemgedrag van kinderen.

De verklaarde variantie is het grootst voor agressief gedrag (10%) en voor delinquent gedrag bedraagt deze 5%. Uit bovenstaande resultaten wordt de verwachting dat een autoritaire opvoedingsstijl bijdraagt aan meer externaliserend probleemgedrag bevestigd. Tevens wordt de verwachting dat een autoritatieve opvoedingsstijl bijdraagt aan minder externaliserend probleemgedrag bevestigd.

Tabel 1
Correlaties tussen Opvoedingsstijl en Probleemgedrag

	Internaliserend probleemgedrag			Externaliserend probleemgedrag	
	TG <i>r</i>	LK <i>r</i>	A/DG <i>r</i>	DG <i>r</i>	AG <i>r</i>
Autoritaire opvoedingsstijl	.13**	.16**	.22**	.18**	.28**
Autoritatieve opvoedingsstijl	-.04	-.04	-.03	-.09	-.02
Standaarddeviatie (<i>SD</i>)	2.10	2.85	4.29	1.90	4.25
Gemiddelde (<i>M</i>)	9.08	12.10	18.34	13.39	24.66

Noot. * $p < .05$. ** $p < .01$. *Teruggetrokken gedrag (TG), Lichamelijke klachten (LK), Angstig/ Depressief gedrag (A/DG), Delinquent gedrag (DG) en Agressief gedrag (AG).*

Tabel 2
Effect van Opvoedingsstijlen op Probleemgedrag

	Internaliserend probleemgedrag			Externaliserend probleemgedrag	
	TG	LK	A/DG	DG	AG
	β	β	β	β	β
Autoritaire opvoedingsstijl	.17**	.20**	.26**	.22**	.33**
Autoritatieve opvoedingsstijl	-.07	-.07	-.08	-.13**	-.10*

Noot. * $p < .05$. ** $p < .01$. *Teruggetrokken gedrag (TG)* ($N = 461$, $R^2 = .03$), *Lichamelijke klachten (LK)* ($N = 433$, $R^2 = .04$), *Angstig/Depressief gedrag (A/DG)* ($N = 463$, $R^2 = .07$), *Delinquent gedrag (DG)* ($N = 461$, $R^2 = .05$) en *Agressief gedrag (AG)* ($N = 459$, $R^2 = .10$)

Opvoedingsstijlen en competentiebeleving

Een autoritaire opvoedingsstijl laat een significant negatieve samenhang zien met competentiebeleving, behalve voor schoolvaardigheden (zie Tabel 3). Daarentegen laten de correlaties tussen een autoritatieve opvoedingsstijl en competentiebeleving een significant positieve samenhang zien, met uitzondering van fysieke verschijning. Om te toetsen hoe groot het effect is van de autoritaire en de autoritatieve opvoedingsstijl op schoolvaardigheden, sociale acceptatie, fysieke verschijning en gevoel van eigenwaarde, worden vier meervoudige lineaire regressieanalyses uitgevoerd. Hierbij zijn de twee opvoedingsstijlen wederom de onafhankelijke variabelen en schoolvaardigheden, sociale acceptatie, fysieke verschijning en gevoel van eigenwaarde de afhankelijke variabelen.

Overeenkomstig met de correlaties komt uit de resultaten komt naar voren dat er een significant negatief effect is van een autoritaire opvoedingsstijl en een significant positief effect van een autoritatieve opvoedingsstijl op de onafhankelijke variabelen (zie Tabel 4). Dit houdt in dat een autoritaire opvoedingsstijl bijdraagt aan een negatieve competentiebeleving en een autoritatieve opvoedingsstijl bijdraagt aan een positieve competentiebeleving van kinderen op het gebied van schoolvaardigheden, sociale acceptatie en gevoel van eigenwaarde.

De verklaarde variantie is het grootst voor schoolvaardigheden (9%) en gevoel van eigenwaarde (8%). Voor sociale acceptatie is de verklaarde variantie 4% en voor fysieke verschijning 3%. Uit de bovenstaande resultaten wordt de verwachting dat een autoritaire opvoedingsstijl leidt tot een negatieve competentiebeleving bevestigd. Tevens wordt de verwachting, dat een autoritatieve opvoedingsstijl leidt tot een positieve competentiebeleving, bevestigd.

Tabel 3
Correlaties tussen Opvoedingsstijlen en Competentiebeleving

	School- vaardigheden	Sociale acceptatie	Fysieke verschijning	Gevoel van eigenwaarde
	<i>r</i>	<i>r</i>	<i>r</i>	<i>r</i>
Autoritaire opvoedingsstijl	-.07	-.12**	-.11*	-.15**
Autoritatieve opvoedingsstijl	.27**	.13**	.08	.22**
Standaarddeviatie (<i>SD</i>)	3.52	3.72	4.25	3.37
Gemiddelde (<i>M</i>)	17.31	18.78	18.04	19.89

Noot. * $p < .05$. ** $p < .01$.

Tabel 4
Effect van Opvoedingsstijlen op Competentiebeleving

	School- vaardigheden	Sociale acceptatie	Fysieke verschijning	Gevoel van eigenwaarde
	β	β	β	β
Autoritaire opvoedingsstijl	-.15**	-.16**	-.15**	-.20**
Autoritatieve opvoedingsstijl	.30**	.16**	.11*	.26**

Noot. * $p < .05$. ** $p < .01$. *Schoolvaardigheden* ($N = 452$, $R^2 = .09$), *Sociale acceptatie* ($N = 461$, $R^2 = .04$), *Fysieke verschijning* ($N = 461$, $R^2 = .03$) en *Gevoel van eigenwaarde* ($N = 463$, $R^2 = .08$).

Verschil in opvoedingsstijlen tussen vaders en moeders

Om te toetsen of er een significant verschil is in de relatie tussen een autoritaire en autoritatieve opvoedingsstijl van vaders en moeders enerzijds en probleemgedrag en competentiebeleving anderzijds zijn 18 FisherZ-toetsen uitgevoerd. In Tabel 5 zijn de correlaties weergegeven tussen een autoritaire en autoritatieve opvoedingsstijl van vaders en moeders, en de verschillende subschalen behorend bij probleemgedrag en competentiebeleving van kinderen.

Uit Tabel 5 blijkt dat er een significant positieve correlatie is tussen een autoritaire opvoedingsstijl van zowel vaders als moeders en internaliserend en externaliserend probleemgedrag van kinderen. De correlaties tussen een autoritaire opvoedingsstijl van vaders en moeders en competentiebeleving zien er anders uit voor vaders en moeders, behalve de subschaal gevoel van eigenwaarde (voor beide ouders een significant negatieve correlatie). Alle correlaties blijken echter niet te verschillen voor vaders en moeders, zoals gebleken uit de Fisher-Z toetsen ($p > .05$). De hypothese dat vaders een hogere correlatie laten zien tussen een autoritaire opvoedingsstijl en probleemgedrag dan moeders wordt dus niet bevestigd. Daarnaast blijkt er geen significante correlatie te zijn tussen een autoritatieve opvoedingsstijl van beide ouders en internaliserend probleemgedrag. Er is een significant negatieve correlatie tussen een autoritatieve opvoedingsstijl van vaders en delinquent gedrag. Tussen een autoritatieve opvoedingsstijl van moeders en externaliserend probleemgedrag zijn geen

significante correlaties te zien. De correlaties betreffende een autoritatieve opvoedingsstijl en de subschalen sociale acceptatie en fysieke verschijning (competentiebeleving) zijn voor vaders en moeders anders. In tegenstelling tot moeders is er een significant positieve correlatie tussen een autoritatieve opvoedingsstijl van vaders en sociale acceptatie. Er is geen significante correlatie tussen een autoritatieve opvoedingsstijl van vaders en fysieke verschijning, terwijl moeders hier wel een significant positieve correlatie laten zien. Tussen een autoritatieve opvoedingsstijl van zowel vaders als moeders is er een significant positieve correlatie op de schoolvaardigheden en het gevoel van eigenwaarde van het kind te zien. Deze correlaties blijken echter niet te verschillen voor vaders en moeders, zoals gebleken uit de Fischer-Z toetsen ($p > .05$). De hypothese dat moeders een hogere correlatie laten zien tussen een autoritatieve opvoedingsstijl en competentiebeleving dan vaders, wordt dus niet bevestigd.

Tabel 5

Correlaties tussen Opvoedingsstijlen, Probleemgedrag en Competentiebeleving voor Vaders en Moeders

	Autoritaire opvoedingsstijl		Autoritatieve opvoedingsstijl	
	<i>r</i> vaders	<i>r</i> moeders	<i>r</i> vaders	<i>r</i> moeders
<i>Internaliserend probleemgedrag</i>				
Teruggetrokken	.14**	.11**	-.08	.00
Lichamelijke klachten	.15**	.15**	-.09	.00
Angstig/ Depressief	.24**	.16**	-.05	-.02
<i>Externaliserend probleemgedrag</i>				
Delinquent	.16**	.15**	-.11*	-.04
Agressief	.27**	.23**	-.04	-.00
<i>Competentiebeleving</i>				
Schoolvaardigheden	-.07	-.08*	.25**	.22*
Sociale acceptatie	-.17**	-.06	.15**	.06
Fysieke verschijning	-.13**	-.07	.08	.08*
Gevoel eigenwaarde	-.15**	-.12*	.20**	.19*

Noot. * $p < .05$. ** $p < .01$.

Discussie

Het doel van het huidige onderzoek was nagaan wat het effect is van een autoritaire en een autoritatieve opvoedingsstijl van ouders op internaliserend (teruggetrokken gedrag, lichamelijke klachten en angstig/ depressief), externaliserend probleemgedrag (delinquent en agressief gedrag) en competentiebeleving van kinderen (schoolvaardigheden, sociale acceptatie, fysieke verschijning en gevoel van eigenwaarde). Daarnaast is er gekeken naar het verschil in relatie tussen vaders en moeders met een autoritaire en een autoritatieve opvoedingsstijl enerzijds en probleemgedrag en competentiebeleving anderzijds.

De resultaten laten zien dat een autoritaire opvoedingsstijl een positief effect heeft op alle subschalen van internaliserend en externaliserend probleemgedrag. Hiermee wordt de

hypothese dat een autoritaire opvoedingsstijl bijdraagt aan meer probleemgedrag bevestigd. De resultaten komen overeen met eerder uitgevoerd onderzoek betreffende internaliserend probleemgedrag (Querido et al., 2002; Thompson et al., 2003; Williams et al., 2009) en externaliserend probleemgedrag (Buschgens et al., 2010; Galambos et al., 2003; Oliver et al., 2009; Zhou et al., 2008), waarbij ook is gevonden dat een autoritaire opvoedingsstijl zorgt voor meer probleemgedrag. De resultaten uit ons onderzoek kunnen verklaard worden doordat een autoritaire opvoedingsstijl gekenmerkt wordt door een hoge controle en een lage ondersteuning (Darling & Steinberg, 1993). Hierdoor kunnen ouders minder goed signalen van hun kind oppikken waardoor zij niet adequaat op hun kind kunnen reageren. Hierdoor kan het kind zich onbegrepen voelen en dit kan zich uiten in probleemgedrag (zoals teruggetrokken of delinquent gedrag). Daarentegen blijkt uit de resultaten dat een autoritatieve opvoedingsstijl een negatief effect laat zien op alle subschalen behorend bij externaliserend probleemgedrag. Hiermee wordt de hypothese dat een autoritatieve opvoedingsstijl bijdraagt aan minder externaliserend probleemgedrag, bevestigd. Ook dit komt overeen met de resultaten uit eerder uitgevoerd onderzoek waarin een autoritatieve opvoedingsstijl geassocieerd wordt met een kleine kans op de ontwikkeling van externaliserend probleemgedrag (Buschgens et al., 2010; Galambos et al., 2003; Oliver, Wright Guerin, & Coffman, 2009; Zhou et al., 2008).

Uit de resultaten blijkt dat een autoritaire opvoedingsstijl een negatief effect laat zien op alle subschalen van competentiebeleving. Daarentegen laat de autoritatieve opvoedingsstijl een positief effect zien op alle subschalen behorend bij competentiebeleving. Hiermee worden de hypothesen dat een autoritaire opvoedingsstijl bijdraagt aan een negatieve competentiebeleving en dat een autoritatieve opvoedingsstijl bijdraagt aan een positieve competentiebeleving, bevestigd. Deze resultaten komen overeen met eerder uitgevoerd onderzoek waarin een autoritatieve opvoedingsstijl geassocieerd wordt met een positieve competentiebeleving. (García & Gracia, 2009; Putnick et al., 2008; Schmitz et al., 2002; Steinberg et al., 1994). Ouders die een autoritaire opvoedingsstijl hanteren zullen zelf de controle willen houden, waardoor het kind het gevoel kan hebben niets goed te kunnen doen. Hiervan kan hij of zij onzeker raken wat tot uiting kan komen in een negatieve competentiebeleving van kinderen.

In de resultaten is geen effect gevonden van een autoritatieve opvoedingsstijl en alle subschalen met betrekking tot internaliserend probleemgedrag. Hiermee kan de hypothese dat een autoritatieve opvoedingsstijl bijdraagt aan minder internaliserend probleemgedrag niet

bevestigd worden. Dit komt niet overeen met de resultaten uit eerder onderzoek waarin een autoritatieve opvoedingsstijl wordt geassocieerd met een kleine kans op de ontwikkeling van internaliserend probleemgedrag (Rubin & Burgess, 2002, zoals geciteerd in Bornstein, 2002; Rubin, Hastings, Stewart, Henderson, & Chen, 1997; Steinberg, Blatt-Eisengart, & Kaufmann, 2006; Steinberg, Lambom, Darling, Mounts, & Dombusch, 1994).

Uit de resultaten blijkt verder dat er geen significant verschil is tussen vaders en moeders in de relaties tussen de autoritaire en autoritatieve opvoedingsstijl en de subschalen behorend bij probleemgedrag en competentiebeleving. Hiermee worden de hypothesen dat vaders een hogere correlatie laten zien tussen een autoritaire opvoedingstijl en probleemgedrag dan moeders en moeders een hogere correlatie laten zien tussen een autoritatieve opvoedingsstijl en competentiebeleving dan vaders niet bevestigd. De resultaten uit onderzoeken die deze hypothesen wel ondersteunden waren gebaseerd op de roltheorie waaruit blijkt dat vaders en moeders een andere rol binnen het gezin hebben (Hosley & Montemayor, 1997, zoals geciteerd in Lamb, 2010). Een mogelijke verklaring dat er in dit onderzoek geen verschil is gevonden tussen vaders en moeders, in de relaties tussen de autoritaire en autoritatieve opvoedingsstijl en probleemgedrag en competentiebeleving, kan zijn dat er in de huidige samenleving minder grote verschillen zijn in rolpatronen van vaders en moeders binnen het gezin. Vervolgonderzoek zou rekening kunnen houden met de verschillende rollen die ouders binnen een gezin uit kunnen oefenen.

Uit de resultaten van het huidige onderzoek blijkt dat de verklaarde variantie van het effect van de opvoedingsstijlen op probleemgedrag en competentiebeleving relatief laag is. Dit kan verklaard worden doordat er naast de opvoedingsstijl van ouders ook veel andere factoren van invloed kunnen zijn op probleemgedrag en de competentiebeleving van kinderen. Voorbeelden van deze factoren voor probleemgedrag zijn: Genetische factoren (Deater-Deckard & Plomin, 1999; Hicks et al., 2004), anti-sociaal gedrag van ouders (Smith & Farrington, 2004; Johnson, Smailes, Cohen, Kasen & Brook, 2004), persoonlijkheid van het kind (Prinzle, van der Sluis, de Haan & Deković, 2010; Zhou et al., 2008) en/of de persoonlijkheid van ouders (Oliver et al., 2009). Factoren die bij competentiebeleving mee kunnen spelen zijn: Vroegere ervaringen van de ouders, gezinsfactoren (Aunola et al., 2000), schoolfactoren (Cheung & McBride-Chang, 2008), sociaal economische status, geslacht, temperament (Blondal & Adalbjarnardottir, 2009) en de invloed van leeftijdsgenoten (Chung-Hall & Chen, 2009). Verder onderzoek is noodzakelijk om te onderzoeken welke factoren nog

meer van invloed kunnen zijn op zowel probleemgedrag als op competentiebeleving en hoe deze factoren met elkaar samenhangen.

Daarnaast blijkt uit eerder onderzoek dat er een wederkerig effect is tussen opvoeding en probleemgedrag en competentiebeleving van kinderen (Aunola et al., 2000; Reitz, Deković, & Meijer, 2006; Verhoeven, Junger, van Aken, Deković, & van Aken, 2010). In dit onderzoek is alleen gekeken naar het effect van opvoedingsstijl op probleemgedrag en competentiebeleving, aanvullend onderzoek naar een eventueel wederkerig effect is daarom gewenst.

Er zijn een aantal beperkingen te noemen met betrekking tot het huidige onderzoek. Ten eerste is in dit onderzoek alleen naar de opvoedingsstijl van ouders gekeken, de specifieke gedragingen, zoals responsiviteit en autonomie, zijn daarbij buiten beschouwing gelaten. Dit kan een beperking in dit onderzoek zijn, omdat het onduidelijk is welke specifieke gedragingen zorgen voor meer probleemgedrag en een negatieve competentiebeleving. Door vervolgonderzoek te richten op specifiek opvoedingsgedrag kan hierover meer duidelijkheid verkregen worden.

Een andere beperking is dat de generaliseerbaarheid van de resultaten minimaal is, dit omdat de steekproef niet aselekt is en omdat er gebruik is gemaakt van een beperkte leeftijdsrange (kinderen van 10 tot 14 jaar). Om het te kunnen generaliseren is verder onderzoek nodig.

In dit onderzoek zijn de vragenlijsten alleen bij kinderen afgenomen, het perspectief van ouders is hierin niet meegenomen worden. Hierdoor kan een eenzijdig beeld ontstaan van de ideeën die het kind over de opvoedingsstijl van zijn of haar ouders heeft. Daarnaast kan sociaal wenselijk gedrag een rol spelen. Ook lijken de ouders meer geschikt als informant omdat externaliserend probleemgedrag waarneembaar is. Daarnaast is het gedrag moeilijker te rapporteren door het kind zelf (Kievit, Tak, & Bosch, 2009). Door gebruik te maken van verschillende informanten kan een vollediger en betrouwbaarder beeld verkregen worden. Aan de andere kant is het gebruik van kinderen als informant ook een sterk punt van dit onderzoek, omdat zij als informant het meest geschikt zijn om opvoedingsstijlen en internaliserend probleemgedrag te rapporteren (Kievit et al., 2009). Echter zou aanvullend onderzoek met diverse informanten een meerwaarde kunnen zijn.

Het huidige onderzoek draagt bij aan de kennis over de invloed van opvoedingsstijlen van ouders op probleemgedrag en competentiebeleving van kinderen. Deze kennis kan

ingezet worden voor theorieontwikkeling bij diagnostiek en behandeling van ouders en/of gezinnen.

Samenvattend blijkt uit dit onderzoek dat kinderen van ouders met een autoritatieve opvoedingsstijl een positieve invloed hebben op hun kind waardoor er sprake is van minder probleemgedrag en een positieve-competentiebeleving. Dit geldt niet voor internaliserend probleemgedrag.

Samenvatting

Het doel van dit onderzoek was het meten van het effect van een autoritaire en een autoritatieve opvoedingsstijl gehanteerd door ouders op internaliserend en externaliserend probleemgedrag en competentiebeleving van kinderen. Verder werden de verschillen tussen vaders en moeders in deze relaties onderzocht. Dit onderzoek is uitgevoerd onder 574 kinderen ($M = 12.02$, $SD = .77$). Zij hebben vragenlijsten ingevuld over probleemgedrag, competentiebeleving en over de opvoedingsstijl van hun vader en moeder. De resultaten laten zien dat een autoritaire opvoedingsstijl bijdraagt aan meer internaliserend en externaliserend probleemgedrag en een negatievere competentiebeleving. Een autoritatieve opvoedingsstijl draagt bij aan minder externaliserend probleemgedrag en een positievere competentiebeleving. Er zijn geen verschillen gevonden tussen vaders en moeders in de relatie tussen opvoedingsstijlen enerzijds en probleemgedrag en competentiebeleving anderzijds. De gevolgen voor de bevindingen worden in de discussie besproken.

Referenties

- Achenbach, T. M. (1991). *Manual for the Youth Self-Report and 1991 profile*. Burlington: University of Vermont, Department of Psychiatry.
- Ammerman, R. (2005). *Comprehensive handbook of personality and psychopathology, Vol 3: Child Psychopathology*, New York: Wiley.
- Aunola, K., Stattin, H., & Nurmi, J. E. (2000). Parenting styles and adolescents' achievement strategies. *Journal of Adolescence*, 23, 205-222. doi:10.1006/jado.2000.0308
- Baumrind, D. (1971). Current patterns of parental authority. *Developmental Psychology Monograph*, 4, 1-103. doi:10.1037/h0030372
- Baumrind, D. (1991). The influence of parenting styles on adolescent competence and substance use. *The Journal of Early Adolescence*, 11, 56-95. doi:10.1177/02724316911111004
- Blondal, K. S., & Adalbjarnardottir, S. (2009). Parenting practices and school dropout a longitudinal study. *Adolescence*, 44, 729 – 740. doi:20100127
- Bornstein, M. (2002). *Handbook of Parenting*. Hillsdale, N. J.: Lawrence Erlbaum Associates.
- Burchinal, M. R., Peisner-Feinberg, E., Pianta, R., & Howes, C. (2002). Development of academic skills from preschool through second grade: Family and classroom predictors of developmental trajectories. *Journal of School Psychology*, 40, 415-436. doi:10.1016/S0022-4405(02)00107-3
- Buschgens, C. J. M., Aken, M. A. G., van, Swinkels, H. N., Ormel, J., Verhulst, F. C., & Buitelaar, J. K. (2010). Externalizing behaviors in preadolescents: Familial risk to externalizing behaviors and perceived parenting styles. *European Child and Adolescent Psychiatry*, 19, 567-575. doi:10.1007/s00787-009-0086-8
- Campbell, S. B. (1995). Behavior problems in preschool children: A review of recent research. *Journal of Child Psychology and Psychiatry Allied Disciplines*, 36, 113-149. doi:10.1111/j.1469-7610.1995.tb01657.x
- Carlson, M. J., & Corcoran, M. E. (2001). Family structure and children's behavioral and cognitive outcomes. *Journal of Marriage and Family*, 63, 779-792. doi:10.1111/j.1741-3737.2001.00779.x
- Cheung, C. S., & McBride-Chang, S. (2008). Relations of perceived maternal parenting style, practices, and learning motivation to academic competence in Chinese children. *Merrill-Palmer Quarterly*, 1, 1 – 22. doi:10.1353/mpq.2008.0011

- Chung-Hall, J. & Chen, X. (2009). Aggressive and Prosocial peer group functioning: effects on children's social, school and psychological adjustment. *Social Development, 19*, 659-680. doi: 10.1111/j.1467-9507.2009.00556.x
- Clay, D., Vignoles, V. L., & Dittmar, H. (2005). Body image and self-esteem among adolescent girls: Testing the influence of sociocultural factors. *Journal of Research on Adolescence, 15*, 451–477. doi:10.1111/j.1532-7795.2005.00107.x
- Cole, P. M., Zahn-Waxler, C., Fox, N. A., Usher, B. A., & Welsh, J. D. (1996). Individual differences in emotion regulation and behaviour problems in preschool children. *Journal of Abnormal Psychology, 105*, 518-529. doi:10.1037/0021-843X.105.4.518
- Conger, K. J., Conger, R. D., & Sacramella, L. V. (1997). Parents, siblings, psychological control, and adolescent adjustment. *Journal of Adolescent Research, 12*, 113-138. doi:10.1177/0743554897121007
- Conrade, G., & Ho, R. (2001). Differential parenting styles for fathers and mothers: Differential treatment for sons and daughters. *Australian Journal of Psychology, 53*, 29-35. doi:10.1080/00049530108255119
- Darling, N., & Steinberg, L. (1993). Parenting style as context: An integrative model. *Psychological Bulletin, 3*, 487-496. doi:10.1037//0033-2909.113.3.487
- Deater-Deckard, K., Plomin, R. (1999). An adoption study of the etiology of teacher and parent reports of externalizing behavior problems in middle childhood. *Child Development, 70*, 144–154. doi: 0009-3920/99/7001-0011
- Donohue, D., Wise, J. C., Romski, M., Henrich, C. C., & Sevcik, R. A. (2010). Self-concept development and measurement in children with mild intellectual disabilities. *Developmental Neurorehabilitation, 13*, 322–334. doi:10.3109/17518423.2010.496765
- Duncan, G. J., & Brooks-Gunn, J. (1999). Consequences of growing up poor (pp. 190–238). New York: Russell Sage Foundation
- Eisenberg, N., Cumberland, A., Spinrad, T. L., Fabes, R. A., Shephard, S. A., Reiser, M., “...” Guthrie, I. K. (2001). The relations of regulation and emotionality to children's externalizing and internalizing problem behavior. *Child Development, 71*, 1112-1134. doi:10.1111/1467-8624.00337
- Flett, G. L., Hewitt, P. L., Singer, A. (1995). Perfectionism and parental authority styles. *Individual Psychology – The Journal of Adlerian Theory Research & Practice, 51*, 50 – 60. Verkregen op <http://www.ebscohost.com>

- Galambos, N. L., Barker, E. T., & Almeida, D. M. (2003). Parents do matter: Trajectories of change in externalizing and internalizing problems in early adolescence. *Child Development, 74*, 578-594. doi:10.1111/1467-8624.7402017
- García, F., & Gracia, E. (2009). Is always authoritative the optimum parenting style? Evidence from Spanish families. *Adolescence, 44*, 101 – 132. Verkregen op <http://www.ebscohost.com>
- Gilliom, M., & Shaw, D. S. (2004). Codevelopment of externalizing and internalizing problems in early childhood. *Development and Psychopathology, 16*, 313-333. doi:10.1017/S0954579404044530
- Harter, S. (1985). *Manual for the Self-Perception Profile for Children*. Denver: University of Denver.
- Hicks, B. M., Krueger, R. F., Iacono, W. G., McGue, M., & Patrick, C. J. (2004) Family transmission and heritability of externalizing disorders: a twin-family study. *Archives of General Psychiatry, 61*, 922–928. doi: 10.1001/archpsyc.61.9.922
- Johnson, J. G., Smailes, E., Cohen, P., Kasen, S., & Brook, J. S. (2004). Anti-social parental behaviour, problematic parenting and aggressive offspring behaviour during adulthood. A 25-year longitudinal investigation. *British Journal of Ciminology, 44*, 915-930. doi: 10.1093/bjc/azh041
- Johnson, V. K., Cowan, P. A., & Cowan, C. P. (1999). Children's classroom behaviour: The unique contribution of family organization. *Journal of Family Psychology, 13*, 355-371. doi:10.1037//0893-3200.13.3.355
- Kawamura, K. Y., Frost, R. O., Harmatz, M. G. (2002). The relationship of perceived parenting styles to perfectionism. *Personality and Individual Differences 32*, 317–327. Verkregen op <http://www.sciencedirect.com>
- Keil, V., & Price, J. M. (2006). Externalizing behavior disorders in child welfare settings: Definition, prevalence, and implications for assessment and treatment. *Children and Youth Services Review, 28*, 761-779. doi:10.1016/j.childyouth.2005.08.006
- Kievit, T., Tak, J. A., & Bosch, J. D. (2009). *Handboek psychodiagnostiek voor de hulpverlening aan kinderen*. Enschede: De TijdstroomUitgeverij.
- Kievit, T., Wit, J., de Groenendaal, J. H. A., & Tak, J. A. (red.). (2008). *Handboek psychodiagnostiek voor de hulpverlening aan kinderen*. Utrecht: De Tijdstroom
- Lamb, M. E. (2010) *The role of the father in child development*. New Jersey: John Wiley.

- Leeuwen, K. G., van, Mervielde, I., Braet, C., & Bosmans, G. (2004). Child personality and parental behavior as moderators of problem behavior: Variable- and person-centered approaches. *Developmental Psychology, 40*, 1028-1046. doi:10.1037/0012-1649.40.6.1028
- Lindahl, K. M. (1998). Family process variables and children's disruptive behaviour problems. *Journal of Family Psychology, 12*, 420-436. doi:10.1037/0893-3200.12.3.420
- Locke, L. M., & Prinz, R. J. (2002). Measurement of parental discipline and nurturance. *Clinical Psychology Review, 22*, 895-929. doi:10.1016/S0272-7358(02)00133-2
- Maccoby, E. E. (2000). Parenting and its effects on children: On reading and misreading behavior genetics. *Annual Review of Psychology, 51*, 1 -29. doi:10.1146/annurev.psych.51.1.1
- McArdle, S. (2008). Exploring the development of perfectionistic cognitions and self beliefs. *Cognitive Therapy and Research, 33*, 597-614. doi:10.1007/s10608-008-9206x
- McKinney, C., & Renk, K. (2008). Differential parenting between mothers and fathers: Implications for late adolescents. *Journal of Family Issues, 29*, 806-827. doi:10.1177/0192513X07311222
- Morris, A. S., Silk, J. S., Steinberg, L., Sessa, F. M., Avenevoli, S., & Essex, M. J. (2002). Temperament vulnerability and negative parenting as interacting of child adjustment. *Journal of Marriage and the Family, 64*, 461-471. doi:10.1111/j.1741-3737.2002.00461.x
- Nangle, D. W., Erdley, C. A., Newman, J. E., Mason, C. A., & Carpenter, E. M. (2003). Popularity, friendship quantity, and friendship quality: Interactive influences on children's loneliness and depression. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology, 32*, 546-555. doi:10.1207/S15374424JCCP3204_7
- Nokali, N. E., el, Bachman, H. J., & Votruba-Drzal, E. (2010). Parent involvement and children's academic and social development in elementary school. *Child Development, 81*, 988-1005. doi:10.1111/j.1467-8624.2010.01447.x
- O'Connor, T. G. (2002). Annotation: The 'effects' of parenting reconsidered: Findings, challenges, and applications. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, 43*, 555-572. doi:10.1111/1469-7610.00046

- Oliver, P. H., Wright Guerin, D., & Coffman, J. K. (2009). Big five parental personality traits, parenting behaviors, and adolescent behavior problems: A mediation model. *Personality and Individual Differences, 47*, 631-636. doi:10.1016/j.paid.2009.05.026
- Pettit, G. S., Laird, R. D., Dodge, K. A., Bates, J. E., & Criss, M. M. (2001). Antecedents and behaviour-problem outcomes of parental monitoring and psychological control in early adolescence. *Child Development, 72*, 583-598. doi:10.1111/1467-8624.00298
- Prinz, I. P., Sluis, C. M., van der, Haan, A. D., de, & Deković, M. (2010). The mediational role of parenting on the longitudinal relation between child personality and externalizing behavior. *Journal of Personality, 78*, 1301-1323. doi: 10.1111/j.1467-6494.2010.00651.x
- Putnick, D. L., Bornstein, M. H., Collins, W. A., Hendricks, C., Painter, K. M., & Suwalsky, T. D. (2008). Parenting stress, perceived parenting behaviors, and adolescent self-concept in European American families. *Journal of Family Psychology, 22*, 752-762. doi:10.1037/a0013177
- Querido, J. G., Warner, T. D., & Eysberg, S. M. (2002). Parenting styles and child behaviour in African American families of preschool children. *Journal of Clinical Child Psychology, 31*, 272-277. doi:10.1207/153744202753604548
- Reitz, E., Deković, M., & Meijer, A. M. (2006). Relations between parenting and externalizing and internalizing problem behavior in early adolescence: child behavior as moderator and predictor. *Journal of Adolescence, 29*, 419-436. doi:10.1016/j.adolescence.2005.08.003
- Roeser, R., Eccles, J., & Strobel, K. (1998). Linking the study of schooling and mental health: Selected issues and empirical illustrations at the level of the individual. *Educational Psychologist, 33*, 153-176. doi:10.1207/s15326985ep3304_2
- Roopnarine, J. L., Krishnakumar, A., Metindogan, A., & Evans, M. (2006). Links between parenting styles, parent-child academic interaction, parent-school interaction, and early academic skills and social behaviors in young children of English-speaking Caribbean immigrants. *Early Childhood Research Quarterly, 21*, 238-252. doi:10.1016/j.ecresq.2006.04.007
- Rubin, K. H., Hastings, P. D., Stewart, S. L., Henderson, H. A., & Chen, T. (1997). The consistency and concomitants of inhibition: Some of the children, all of the time. *Child Development, 68*, 467-483. doi:10.2307/1131672

- Russell, A., Aloa, V., Feder, T., Glover, A., Miller, H., & Palmer, G. (1998). Sex-based differences in parenting styles in a sample with preschool children. *Australian Journal of Psychology, 50*, 89-99. doi:10.1080/00049539808257539
- Russell, A., Hart, C. H., Robinson, C. C., & Olsen, S. F. (2003). Children's sociable and aggressive behavior with peers: A comparison of the U.S. and Australia and contributions of temperament and parenting styles. *International Journal of Behavioral Development, 23*, 74–86. doi:10.1080/01650250244000038
- Schmitz, K. H., Lytle, L. A., Philips, G. A., Murray, D. M., Birnbaum, A. S., & Kubik, M. Y. (2002). Psychosocial correlates of physical activity and sedentary leisure habits in young adolescents: The teens eating for energy and nutrition at school study. *Preventive Medicine, 34*, 266–278. doi:10.1006/pmed.2001.0982
- Seidah, A., & Bouffard, T. (2007). Being proud of oneself as a person or being proud of one's physical appearance: What matters for feeling well in adolescence? *Social Behavior and Personality, 35*, 255-268. doi:10.2224/sbp.2007.35.2.255
- Simons, L. G., & Conger, R. D. (2007). Linking mother–father differences in parenting to a typology of family parenting styles and adolescent outcomes. *Journal of Family Issues, 28*, 212–241. doi:10.1177/0192513X06294593
- Slicker, E. K. (1998). Relationship of parenting style to behavioral adjustment in graduating high school seniors. *Journal of Youth and Adolescence, 27*, 443-458. doi:10.1023/A:1022855104236
- Smetana, J. G. (1995). Parenting styles and conceptions of parental authority during adolescence. *Child Development, 66*, 299-316. doi:10.1111/j.1467-8624.1995.tb00872.x
- Smith, C. A. & Farrington, D. P. (2004). Continuities in antisocial behavior and parenting across three generations. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, 45*, 230-247. doi:10.1111/j.1469-7610.2004.00216.x
- Spence, G. J. (1993). Gender-related traits and gender ideology: Evidence for a multifactor theory. *Journal of Personality and Social Psychology, 64*, 624-635. doi:10.1037/0022-3514.64.4.624
- Steinberg, L., Blatt-Eisengart, I., & Cauffman, E. (2006). Patterns of competence and adjustment among adolescents from authoritative, authoritarian, indulgent, and neglectful homes: A republication in a sample of serious juvenile offenders. *Journal of Research on Adolescence, 16*, 47-58. doi:10.1111/j.1532-7795.2006.00119.x

- Steinberg, L., Lamborn, S., Darling, N., Mounts, N., & Dornbusch, S. (1994). Over-time changes in adjustment and competence among adolescents from authoritative, authoritarian, indulgent, and neglectful families. *Child Development, 65*, 754-770. doi:10.2307/1131416
- Tein, J. Y., Roosa, M. W., & Michaels, M. (1994). Agreement between parent and child reports on parental behaviors. *Journal of Marriage and Family, 56*, 341-355. doi:10.2307/353104
- Thompson, A., Hollis, C., & Richards, D. (2003). Authoritarian parenting attitudes as a risk for conduct problems: Results from a British national cohort study. *European Child & Adolescent Psychiatry, 12*, 84-91. doi:10.1007/s00787-003-0324-4
- Veerman, J. W., Straathof, M. A. E., Ten Brink, L. T., & Treffers, A. (1996). Measuring children's self-concept. Factorial validity and invariance across normal and clinic groups. *Journal of Personality Assessment, 67*, 142-154. doi:10.1207/s15327752jpa6701_11
- Veerman, J. W., Straathof, M. A. E., Treffers, D. A., Bergh, B. R. H., van den, & Brink, L. T., ten. (1997). *Competentiebelevingschaal voor kinderen. Handleiding*. Amsterdam: Harcourt Test Publishers.
- Veerman, J. W., & Swennenhuis, P. B. (1997). Nederlandstalige Harterschalen voor het vaststellen van het zelf-concept van kinderen en adolescenten. *Tijdschrift voor Orthopedagogiek, 36*, 16- 29.
- Verhoeven, M., Junger, M., Aken, C., van, Deković, M., & Aken, M. A. G., van. (2010). Parenting and children's externalizing behavior: bidirectionality during toddlerhood. *Journal of Applied Developmental Psychology, 31*, 93-105. doi:10.1016/j.appdev.2009.09.002
- Verhulst, F. C., & Van der Ende, J. (1992). Agreement between parents' and adolescents' self-reports of problem behavior. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, 33*, 1011-1023. doi:10.1111/j.1469-7610.1992.tb00922.x
- Williams, L. R., Degnan, K. A., Perez-Edgar, K. E., Henderson, H. A., Rubin, K. H., Pine, D. S., "... Fox, N. A. (2009). Impact of behavioral inhibition and parenting style on internalizing and externalizing problems from early childhood through adolescence. *Journal Abnormal Child Psychology, 37*, 1063-1075. doi:10.1007/s10802-009-9331-3

- Winsler, A., Madigan, A. L., & Aquilino, S. A. (2005). Correspondence between maternal and paternal parenting styles in early childhood. *Early Childhood Research Quarterly*, 20, 1- 12. doi:10.1016/j.ecresq.2005.01.007
- Wissink, I. B., Deković, M., & Meijer, A. M. (2006). Parenting behavior, quality of the parent-adolescent relationship, and adolescent functioning in four ethnic groups. *The Journal of Early Adolescence*, 26, 133-159. doi:10.1177/0272431605285718
- Wolfradt, U., Hempel, S., & Miles, J. N. V. (2003). Perceived parenting styles, depersonalisation, anxiety and coping behaviour in adolescents. *Personality and Individual Differences*, 34, 521-532. doi:10.1016/S0191-8869(02)00092-2
- Zhou, Q., Wang, Y., Deng, X., Eisenberg, N., Wolchik, S. A., & Tein, J. Y. (2008). Relations of parenting and temperament to Chinese children's experience of negative life events, coping efficacy, and externalizing problems. *Child Development*, 37, 493-513. doi:10.1111/j.1467-8624.2008.01139.x